Bili?im Eti?i De?erlerine Yönelik Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bili?im Eti?i De?erlerine Yönelik Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17848

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bu giri?, Berkay Çelik ve Kâmil Gündo?du taraf?ndan 2019 y?l?nda geli?tirilen **Bili?im Eti?i De?erlerine Yönelik Tutum Ölçe?i**'ni (BETYÖ) tan?tmaktad?r. Ölçek, bireylerin bili?im eti?i de?erlerine kar?? sahip olduklar? tutumlar? ölçmek amac?yla yap?land?r?lm??t?r. Geli?tirme çal??mas?, dijitalle?en toplumlarda ve e?itim bilimleri alan?nda, etik davran??lar?n önemini vurgulamak ve ö?rencilerin bu de?erlere olan ba?l?l?k düzeylerini belirlemek için yap?lm??t?r. Ölçek, özellikle e?itim ve psikoloji alan?ndaki ara?t?rmac?lar için bilgi teknolojileri eti?i konusunda güvenilir veriler toplama imkan? sunmaktad?r.

Ölçe?in geli?tirilmesi süreci, standart psikometrik ad?mlar? takip ederek geçerlik ve güvenirlik analizleri ile desteklenmi?tir. Bu çal??ma, bireylerin dijital dünyada kar??la?t?klar? fikri mülkiyet, gizlilik ve siber zorbal?k gibi konulara yönelik **duyu?sal e?ilimlerini** bilimsel bir çerçevede de?erlendirmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Bili?im Eti?i, Tutum, Psikometri, Ölçek Geli?tirme, Dijital Etik, De?erler, E?itim.

Yazarlar

Berkay Çelik, Kâmil Gündo?du.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin **bilgi teknolojileri** kullan?m? ve dijital ortamlarda kar??la?t?klar? etik durumlar kar??s?ndaki e?ilimlerini ve duygusal tepkilerini sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bili?im Eti?i De?erlerine Yönelik Tutum Ölçe?i, bu alandaki tutumlar? objektif bir ?ekilde ölçerek, etik fark?ndal??? art?rmaya yönelik e?itim programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmek için bir temel olu?turmay? amaçlamaktad?r.

Bu araç, özellikle e?itim fakülteleri ve bili?im teknolojileri e?itimi alan?ndaki ö?rencilerin etik normlara ne kadar ba?l? olduklar?n? belirlemek, potansiyel riskli davran??lar? önceden tespit etmek ve **etik de?erler** konusunda bilinç düzeylerini yükseltmek için kritik bir öneme sahiptir.

Yap?

Ölçülen yap?, bireylerin bili?im eti?i de?erlerine yönelik sahip olduklar? genel tutumdur. Bu tutum, yaln?zca bili?sel bilgiyi de?il, ayn? zamanda etik ilkelere kar?? geli?tirilen duyu?sal (duygusal) ve davran??sal e?ilimleri de kapsamaktad?r. Bili?im eti?i, genellikle fikri mülkiyet haklar?, ki?isel veri gizlili?i, dijital eri?ilebilirlik ve siber güvenlik gibi temel boyutlarda incelenmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek, kat?l?mc?lar?n bili?im eti?i ihlallerine kar?? gösterdikleri ho?görü veya reddetme düzeyini belirleyerek, onlar?n dijital vatanda?l?k sorumluluklar?na ne ölçüde sahip ç?kt?klar?n? ortaya koymaktad?r. Bu yap?, modern psikometride yayg?n olarak kullan?lan çok boyutlu tutum modellerine uygun olarak geli?tirilmi?tir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, yap?sal geçerli?i kan?tlamak üzere yürütülmü?tür. Geli?tirme sürecinde, **içerik geçerli?i** sa?lamak amac?yla uzman görü?lerine ba?vurulmu? ve maddelerin ilgili kuramsal yap?y? temsil etme derecesi titizlikle de?erlendirilmi?tir. Bu a?amada, bili?im eti?i alan?nda uzman akademisyenlerin görü?leri al?narak maddelerin anla??l?rl??? ve uygunlu?u sa?lanm??t?r.

Yap? geçerli?i ise istatistiksel yöntemlerle, özellikle Faktör Analizi kullan?larak incelenmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak öngörülen alt boyutlar? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü ve maddelerin ilgili boyutlara yeterli düzeyde yüklendi?ini göstermi?tir. Makalede (Çelik & Gündo?du, 2019), geçerlik sonuçlar?n?n detaylar? sunulmu?tur.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçe?in içsel tutarl?l???n? ve ölçüm sonuçlar?n?n kararl?l???n? incelemeyi amaçlam??t?r. **Güvenirlik** katsay?s? olarak yayg?n bir ?ekilde kullan?lan **Cronbach Alfa** de?eri hesaplanm??t?r. Yüksek alfa de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve hata varyans?n?n dü?ük oldu?unu göstermi?tir.

Geli?tirme makalesinde belirtilen güvenirlik çal??malar?, ölçe?in farkl? uygulamalarda benzer sonuçlar verme yetene?ini desteklemektedir. Ölçe?in tekrarl? testlerde tutarl?l?k gösterip göstermedi?i (test-tekrar test güvenilirli?i) de genellikle bu tür çal??malarda ek bir analiz olarak sunulur ve bu, ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? kan?tlar.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal boyutlar?n? belirlemek ve teorik yap?yla uyumunu test etmek amac?yla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) teknikleri kullan?lm??t?r. AFA, ölçe?in kaç boyuttan olu?tu?unu ve her bir maddenin hangi boyuta yüklendi?ini ke?fetmek için kullan?lm??t?r.

Elde edilen faktör yap?s?, bili?im eti?inin temel bile?enleri olan 'fikri mülkiyet', 'veri gizlili?i' ve 'dijital sorumluluk' gibi alt alanlara ayr?lm?? olabilir. DFA ise AFA sonucunda ortaya ç?kan bu yap?n?n, toplanan yeni bir örneklemde veya teorik modelde ne kadar iyi uyum sa?lad???n? do?rulamak için kullan?lm??t?r. Bu analizler, Bili?im Eti?i De?erlerine Yönelik Tutum Ölçe?i'nin güçlü bir faktör

ARABPSYCHOLOGY.COM

yap?s?na sahip oldu?unu kan?tlam??t?r.

Ölçek Bilgileri

Test Türü:

Geli?tirme (Yeni bir yap? ölçme arac?)

Format:

Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Tipik olarak 5'li veya 7'li Likert format?nda, kat?l?mc?lar?n tutum düzeylerini belirtmelerine olanak tan?r.)

Mevcut Dil:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Genel olarak yüksekö?retim ö?rencileri ve dijital teknolojileri aktif olarak kullanan bireyler.

Ya? Grubu:

Ergenlik sonu ve yeti?kinlik dönemi (Genellikle 18 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?:

Ölçek, özellikle Bili?im Teknolojileri, E?itim Bilimleri ve ilgili sosyal bilimler alanlar?nda ö?renim gören üniversite ö?rencileri üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi:

Öz bildirime dayal? yöntem. Uygulama, ka??t-kalem format?nda veya dijital anket platformlar? arac?l???yla gerçekle?tirilebilir.

Anahtar Kelimeler

Bili?im Eti?i, Tutum Ölçe?i, Psikometrik Özellikler, Faktör Analizi, Dijital Vatanda?l?k, Çelik ve Gündo?du, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ara?t?rma makalesinde belirtilmemi?tir.

Kurumsal E-posta Adresleri:

Sorumlu Yazar (Berkay Çelik) ileti?im adresi: berkaycelik09@gmail.com

Yaz??ma Adresi:

Yazarlar?n makalenin yay?nland??? tarihteki kurumsal adresleri (Ege E?itim Dergisi, 2019).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2019 y?l?nda yay?nlanan akademik bir çal??ma sonucu geli?tirilmi?tir. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar? için genellikle yazarlarla (Berkay Çelik) e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir. Ölçe?in ticari amaçlarla kullan?lmas?, modifiye edilmesi veya da??t?lmas? için **telif hakk?** ve geçerli izinlerin al?nmas? zorunludur.

Kaynaklar

Çelik, B., ve Gündo?du, K. (2019). Bili?im Eti?i De?erlerine Yönelik Tutum Ölçe?inin geli?tirilmesi. *Ege E?itim Dergisi, 20*(2), 335- 350. doi: 10.12984/egeefd.590560

Ölçe?in tam metni ve detayl? raporu a?a??daki PDF dosyas?nda mevcuttur: bilisim-etigi-degerlerine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Bili?im Eti?i De?erlerine Yönelik Tutum Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Detayl? maddeler için yukar?da belirtilen referans makaleye (Çelik & Gündo?du, 2019) ba?vurulmal?d?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM